

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
אגף השיקום

אדם עיוור מעסה טוב יותר

זכור

לתוכנית הכשרה של מעסים רפואיים
עיוורים ולקויי ראייה במכון וינגייט

השירות לעיוור

אילנה גלייטמן, יוסי קורסיה, אורנה מרום

תמוז תשס"ח - יולי 2008

אילנה גלייטמן- סגנית מנהל השירות לעיוור, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.
יוסי קורסיה- מנהל השירות לעיוור, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.
אורנה מרום- רכזת השמה לעיוורים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.

משרד הרווחה והשירותים החברתיים, אגף השיקום, השירות לעיוור
רח' יד חרוצים 10 ירושלים מיקוד 91012
טל: 02-6708181/2 פקס: 02-6708399
דוא"ל: sherutl@molsa.gov.il

עיצוב והפקה: אונית שירותי מחשב בע"מ

תוכן העניינים

5	פתח דבר
7	מבוא
9	עיסוי רפואי - תחום תעסוקה לעיוורים וכבדי ראייה
11	התפתחות המקצוע בישראל
13	נתונים דמוגרפים אודות הבוגרים
17	עוסקים במקצוע העיסוי
25	סיכום
27	מחשבות ותוכניות לעתיד
29	ביבליוגרפיה

תרשימים ולוחות

13	תרשים 1 : התפלגות בוגרים לפי גיל
14	תרשים 2 : התפלגות לפי גיל ומגדר
19	תרשים 3 : התפלגות העוסקים בעיסוי לפי גיל
20	תרשים 4 : התפלגות העוסקים בעיסוי לפי גיל ומגדר
18	לוח 1 : התפלגות העוסקים במקצוע לפי שנת הכשרה
22	לוח 2 : התפלגות העוסקים במקצוע לפי מקום העבודה
23	לוח 3 : התפלגות העוסקים במקצוע לפי צורת העסקה

פתח דבר

חוברת זו מציינת עשר שנים לתוכנית להכשרת מעסים רפואיים עיוורים ולקויי ראייה. תוכנית זו נולדה בזכות מאמץ משותף של אגפי השיקום במשרד הרווחה ובמוסד לביטוח לאומי, משרד הבריאות ובית הספר למאמנים במכון וינגייט.

כוחות אלה התגייסו במטרה לפתוח ערוץ תעסוקתי ייחודי ומכובד, המאפשר לאדם העיוור להשתמש ביכולותיו הייחודיות בתחום "הראייה באמצעות הידיים".

במהלך עשר שנות קיום התוכנית, 144 אנשים עיוורים ולקויי ראייה הוסמכו כמעסים רפואיים. רובם - 75% מהם משתמשים במיומנות שרכשו ועוסקים במקצוע.

לכבוד חגיגת העשור, אני מבקש לברך את כל מי שפעל ועסק למען פיתוח וקיום התוכנית:

- **פרופ. חיים בויקס** ז"ל, ממונה על מקצועות רפואיים במשרד הבריאות, לשעבר
 - **גב' מרים פיין**, ראש ענף השמה ארצית בשירות לעיוור, לשעבר
 - **מר שמואל פינצי**, מנהל אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי, לשעבר
 - **מר הרצל מוכתר**, מנכ"ל המרכז לעיוור בישראל
 - **מר יוסי קורסיה**, מנהל השירות לעיוור
 - **ד"ר ראובן מטרני**, מנהל בית הספר למאמנים במכון וינגייט
 - **ד"ר אלכס בילקביץ**, מנהל תוכנית ההכשרה במכון וינגייט
 - **גב' יסמין בורשטיין**, מגדל אור
 - **גב' אורנה מרום**, רכזת השמה מחוזית ורכזת התוכנית בשירות לעיוור
- תודה מיוחדת לגב' אילנה גלייטמן, סגנית מנהל השירות לעיוור על עריכת וכתובת חוברת זו.

ד"ר שלמה אלישר

סמנכ"ל בכיר (שירותי שיקום)

מבוא

במרכז חייו של האדם הבוגר עומד נושא התעסוקה המקצועית (Crudden & McBroom, 1999) לפיכך, רוב השירותים השיקומיים לנכים, בעולם המערבי, מכוונים לנושא זה (Erik & Wolffe, 1999).

יחד עם זאת, הממצאים מראים כי ביחס לאוכלוסייה הבריאה, שיעור התעסוקה של נכים הוא נמוך, ואף נמצא בירידה: מ- 33 אחוז נכים מועסקים בשנת 1995 ל- 29 אחוז ב- 1998 (Harris, 1998).

מקרב הנכים, בעיית התעסוקה של עיוורים ולקויי ראייה, היא קשה יותר. נמצא כי שיעור התעסוקה בקרב אוכלוסייה זו נמוך עוד יותר ועומד על 25 אחוז בלבד (Bruce, McKennell & Walker, 1991; McNeil, 1993). ממצא דומה נמצא גם בישראל. במחקר שנערך בשנת 1996, נמצא כי 28% מבעלי תעודות עיוור בגילאי העבודה (19-64) היו מועסקים (סמית וסמית, 1996). לעומת זאת שיעור התעסוקה בקרב עיוורים אקדמאיים בישראל הוא גבוה במיוחד ועומד על 68% (ברמן ונאון, 2004).

לטענת איגוד העיוורים בבולטימור, שני דברים מרכזיים חיוניים לתעסוקתם של עיוורים: הכשרה מקצועית הולמת ופתיחת אפשרויות תעסוקה המותאמות לאדם העיוור (NFB, 2001).

מסיבה זו נעשים ניסיונות רבים ומגוונים לפרוץ לתחומי תעסוקה נרחבים שבהם יוכל האדם העיוור ולקוי הראייה להשתלב ולהשתקם.

אחד התחומים הוא תחום העיסוי הרפואי.

עיסוי רפואי - תחום תעסוקה לעיוורים וכבדי ראייה

במשך מאות שנים, היפנים אימנו עיוורים וכבדי ראייה לעסוק בתחום העיסוי הרפואי, אולם רק במאה השנים האחרונות חדר תחום זה לעולם המערבי (Lee, 1994).

בבריטניה, לדוגמא, התפנית חלה לאחר מלחמת העולם הראשונה. בתום המלחמה, נזקקו נכים רבים לטיפול פיזיותרפיה ועיסוי רפואי. מעט המעסים העיוורים שהיו אז, החלו להוכיח את יכולותיהם וכישוריהם, והתחום החל להתפתח כמקצוע ייחודי לעיוורים. שנים אחדות לאחר מכן, בשנת 1918, הוקם "איגוד המעסים הבריטי" ונפתח בייס להכשרת עיוורים וכבדי ראייה כמעסים. אל בית-ספר זה הגיעו סטודנטים ממדינות רבות בעולם על מנת ללמוד את התורה. בשנת 1934 פתח ביה"ס קליניקה להעסקת עיוורים כמעסים, על מנת שהם ירכשו ניסיון בעבודה, ושם כמעסים יצא אל הציבור הרחב. המעסים העיוורים בבריטניה הורשו לעסוק בכל תחומי העיסוי, למעט שימוש באור אולטרא סגול, עד שבשנת 1950 הוכנס שימוש בצלול שאפשר לעיוורים לדעת מה מצב עור הגוף בעת השימוש בחשמל, וכך נפתח גם תחום זה לעבודתם של מעסים עיוורים. החל מ-1960, סטודנטים עיוורים וכבדי ראייה בבריטניה, שסיימו הכשרה בת 3 שנים, מקבלים תעודת הסמכה ממשלתית והכרה מקצועית מהאגודה הפרה-רפואית לאחר שעברו מבחנים תיאורטיים ומעשיים. תעודה זו קידמה מאוד את ההכרה בעיוורים כמעסים בבריטניה (Lee, 1994).

כיום קיימים מרכזים ללימוד המקצוע לעיוורים וכבדי ראייה גם באוסטרליה, אירלנד, ארה"ב, דרום אפריקה, הודו, טיבט, ליטא, ניו זילנד, סין, ספרד, קנדה, רומניה, שבדיה, תאילנד, תורכיה (Lee, 1994) ובארצות נוספות.

משיטוט באינטרנט ניתן לראות, כי במדינות רבות בעולם, הולך ומתפתח תחום זה כתחום עיסוק המותאם לעיוורים וכבדי ראייה באותם המקומות שבהם הוקם איגוד מקצועי הדואג לזכויותיהם של המעסים העיוורים וכבדי הראייה. האיגוד דואג לצורכיהם בעבודה, לאספקת משאבים ייחודים לצורכי מעסים עיוורים, להבטחת עדיפות בקליטה בעבודה במוסדות ממשלתיים, לאיתור מקומות עבודה וחיפוש קולגות מחוץ למדינה, לקורסים להמשך ההכשרה על מנת להרחיב את הידע בתחומי עיסוי חדשים ולהעמיק את הידע הקיים.

כתוצאה מכך, בליטא, למשל, 90 אחוז מהעיוורים וכבדי הראייה שהוכשרו כמעסים, משולבים בהצלחה בקהילה. כ- 20 אחוז מהם עובדים כעצמאיים, אחרים מועסקים במוסדות רפואיים, כגון: בתי חולים, מרפאות וסנטוריום (<http://www.lass.lt/medic/lasmeda-en.htm>). בסין, רשומים 40,000 מעסים עיוורים

מומחים. ורק בבייג'ין נמנו באוקטובר 2002 מאתיים ושבע עשרה קליניקות רשומות של מעסים עיוורים, שבהן מועסקים למעלה מ- 1000 עיוורים (<http://www.china.org.cn/english/China/60077.htm>). לדוגמא: בשנת 1958 נפתח בבייג'ין Beijing Massage Hospital שבו למעלה ממחצית הצוות המקצועי עיוור (<http://www.massage-hospital.com/english/about.us.htm>).

בטיבט, נפתחה קליניקה של מעסים עיוורים אשר הוכשרו בשיטה השוודית, התאילנדית והסינית. באתר הפרסומי באינטרנט, קוראים למטיילים לנוח ולהירגע מיום טיול מייגע (<http://www.braillewithoutborders.org/ENGLISH/massage.html>).

ברומניה, מקצוע העיסוי לאנשים עיוורים החל להתפתח בשנות ה-60. כיום, מספר רב של אנשים עיוורים ולקויי ראייה עוסקים בעיסוי וברפואה משלימה לסוגיה: פיזיותרפיה, רפלקסולוגיה, דיקור. הם עובדים בבתי חולים, מרפאות, אתרי תיירות, בספורט ובתחום הפרטי. למרות זאת, עדיין לא נוסד ברומניה בית ספר ייחודי לעיוורים ולקויי ראייה למקצועות הרפואה המשלימה (http://www.designingsteps.com/romania_vocational.html).

לעומת זאת, **בתורכיה** קיימים מספר בתי ספר ייחודיים לאנשים עיוורים ולקויי ראייה להכשרה בתחום העיסוי הרפואי. הקורס הבסיסי נמשך 5 וחצי חודשים, במהלכם נבחרים המוכשרים ביותר. הקבוצה הנבחרת עוברת לשנת השתלמות בת 1,000 שעות הכוללת לימודים תיאורטיים ועבודה מעשית. בסיום הקורס, התלמיד נבחן בחינה תיאורטית ומעשית. מסיימי הקורס זוכים לתעודת הסמכה (http://www.6nokta.org.tr/en-mesleki_egitim.html).

התפתחות המקצוע בישראל

במקביל להתפתחות בעולם, נענה פרופ' בויקס ז"ל (הממונה על מקצועות רפואיים במשרד הבריאות) בשנת 1998 לבקשת הנהלת השירות לעיוור בישראל, לפתח את התחום, במטרה להרחיב את אפשרויות התעסוקה לעיוורים וכבדי ראייה בארץ.

עד לשנת 1998 עיוורים ולקויי ראייה, שרצו לעסוק בתחום, למדו בקורסים שנערכו על ידי מכונים פרטיים ולא הותאמו במיוחד עבורם.

הנהלת השירות לעיוור נרתמה במרץ לעניין תוך לימוד הנושא מהניסיון שהצטבר בחו"ל, והחליטה על פיתוח תוכנית ייחודית להקניית לימודי המקצוע עבור עיוורים וכבדי ראייה בישראל.

הפיתוח נעשה בשלבים. בשלב ראשון הוקמה ועדת תכנון שכללה מומחים ממשרד הבריאות, ממרכז השיקום לעיוורים וכבדי ראייה "מגדל אור" ומראש ענף השמה בשירות לעיוור, הגב' מרים פיין. ועדה זו החליטה כי הגוף המתאים ביותר לבצע הכשרה כזו הוא מכון וינגייט, שהתמחה בהכשרת אנשים רואים בנושא זה, והוא בעל הכרה והרשאה להכשרה בתחום זה.

בשלב שני, נשלחה משלחת ללמוד את הנושא במרכזים ייחודיים לעיוורים בגרמניה ובצרפת, המשלחת כללה שני נציגים של מכון וינגייט ונציג מרכז שיקום "מגדל אור"...

בשלב שלישי, פותחה תוכנית לימודים שהתבססה על הידע שנרכש בחו"ל.

התוכנית התגבשה לקורס בן 10 חודשים שיתקיים במכון וינגייט פעמיים בשבוע בתנאי פנימייה. הקורס נועד לבני 21-45, בוגרי תיכון, בעלי יכולת למידה ברמה אקדמית, בעלי אישיות בוגרת, קואורדינציה תקינה ובריאות טובה.

הקורס, כולל: לימודי אנטומיה, פיזיולוגיה, פתולוגיה, פרמקולוגיה, דרמטולוגיה, אורטופדיה, בדיקת מפרקים, עיסוי, וסטאז'. בנוסף התקיים קורס למימוש הפוטנציאל העסקי והתעסוקתי, בהיקף של 700 שעות לימוד במתכונת של 2 ימי לימוד רצופים בשבוע דבר שמחייב לינה במכון וינגייט.

לצורך קיום הקורס נרכש ציוד ייחודי שהותאם לצורכי האדם העיוור. הציוד כולל: מודלים אנטומיים, שלדים מותאמים לעיוורים ומיטות תרגול. וכן ציוד ומתקנים לצורך הנגשת חומרי הלימוד לעיוורים: מדפסת ברייל, ערכת ליגטורה, מכונה לצילום מובלט + תוכנת אופיס, ומכשיר לשכפול קלטות.

בוגרי הקורס מקבלים תעודת מוסמך בעיסוי רפואי ממכון וינגייט.

עלות ומימון

רכישת הציוד הייחודי המותאם לעיוורים וכבדי ראייה היא חד-פעמית, אך עלותה גבוהה ביותר. השירות לעיוור נשא בעלויות אלה.

מעבר לכך, עלותו של קורס המותאם במיוחד עבור עיוורים וכבדי ראייה היא גבוהה פי כמה מעלותו של קורס המותאם לאוכלוסייה רואה.

העלות כוללת: שכר מרצים ורכז, דמי שימוש באולמות ללימודים עיוניים ומעשיים, עלויות משרד, עלויות הפקת חומר המותאם לעיוורים וכבדי ראייה, לינה וכלכלה. עבור סטודנט אחד העלות היא כ- 24,000 ₪.

בשנים הראשונות הקורס מומן על ידי משרד הרווחה והשירותים החברתיים עם השתתפות עצמית של הסטודנט בגובה 1,200 ₪.

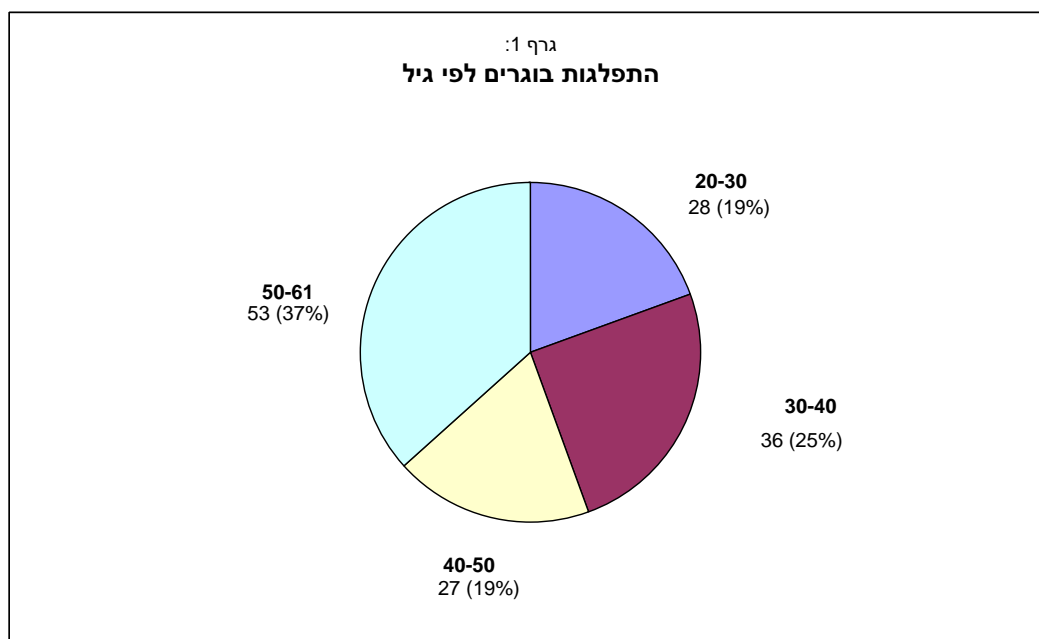
החל משנת 2001 ממומן הקורס על ידי המוסד לביטוח לאומי עבור אנשים העומדים בקריטריונים של המוסד, היינו: אנשים שזוהי הכשרתם המקצועית הראשונה שממומנת על ידי המוסד. אוכלוסייה שלא עומדת בקריטריונים של המוסד לביטוח לאומי ממומנת על ידי השירות לעיוור.

נתונים דמוגרפים אודות הבוגרים

הקורס הראשון נפתח בשנת 1998 ומאז מתקיים קורס אחד מדי שנה. עד כה התקיימו 10 קורסים. בכל קורס לומדים בממוצע 14-15 עיוורים. בסך הכל הוכשרו 144 עיוורים ולקויי ראייה כמעטים. שניים מהם נפטרו. להלן תיאור בוגרי הקורסים.

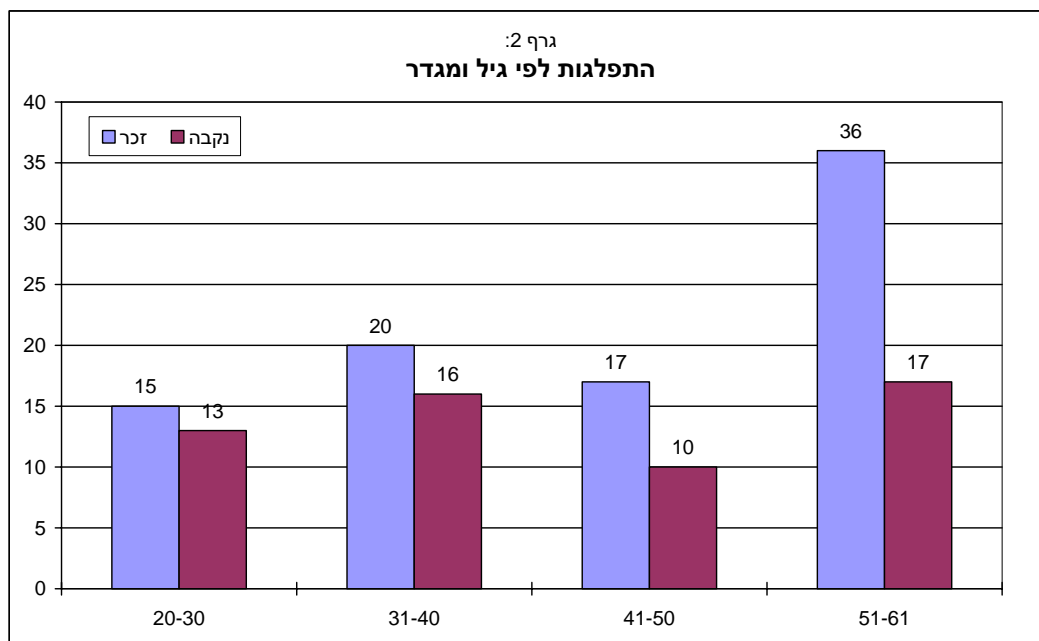
גיל

טווח הגילאים של בוגרי הקורסים נע בין 20 ל- 61 כשהממוצע הוא: 43. התרשים שלהלן מראה כי רוב בוגרי הקורסים (37%) הם בגילאי 51-61, רבע (25%) בגילאי 31-40 וכחמישית (19%) בגילאי 41-50 או צעירים בני 20-30.

מגדר

רוב (61%) הבוגרים הם גברים. מהתרשים שלהלן ניתן לראות כי רוב הגברים (41%) הם בני 51-61, וכחמישית (23%) בני 40-31. בגילאי 30-20 ו- 50-41 ההתפלגות כמעט שווה. בקרב הנשים- התפלגות מתונה יותר: כשליש (30%) מהן בנות 61-51 ו- 40-31. פחות מחמישית (18%) בנות 50-41.

רמת הלקות

רוב הבוגרים (83%) הם לקויי ראייה והשאר עיוורים מוחלטים.

מחוז מגורים

רוב הבוגרים (53%) הם ממחוז תל אביב, כרבע (24%) ממחוז חיפה והשאר מירושלים ובאר שבע. להלן פירוט:

- מחוז תל אביב: 77 (53%)
- מחוז ירושלים: 22 (15%)
- מחוז חיפה: 34 (24%)
- מחוז באר שבע: 11 (8%)

דת

רוב הבוגרים (90%) יהודים ומיעוטם (10%) מהמגזר הערבי.
נציין כי בקרב המגזר היהודי, למעלה מחמישית (28%) עולים מברית המועצות.

השכלה

לרוב הבוגרים (43%) השכלה על תיכונית, כשליש (31%) אקדמאיים, ורבע (26%) בעלי השכלה תיכונית.

עוסקים במקצוע העיסוי

חוברת זו הוכנה בסמוך לסיום הקורס העשירי. מסיבה זו, תוצג ההתפלגות של העוסקים במקצוע העיסוי מתשעת הקורסים הראשונים, סה"כ 129 בוגרים. מתוכם שניים נפטרו ולכן הסטטיסטיקה שלהן היא לגבי 127 בוגרים.

מתוך הבוגרים 97 עוסקים במקצוע שרכשו (76%). נתון זה מצביע על עלייה במספר העוסקים בעיסוי לעומת הסטטיסטיקה שנערכה בשנת 2004, על בוגרי ששת הקורסים הראשונים, אז עבדו במקצוע 66%. במהלך הסקר הנוכחי התברר כי חלק מבוגרי ששת הקורסים הראשונים, שדיווחו שלא עסקו במקצוע בשנת 2004, החלו לעבוד לאחר זמן. גם מידע זה מצביע על אופטימיות ביחס לאפשרות כי בוגרי הקורסים ישתמשו במקצוע שרכשו, גם אם הם לא עושים זאת מיד.

להלן נתונים אודות העוסקים במקצוע.

התפלגות העוסקים בעיסוי לפי שנת הלימוד

הטבלה שלהלן מראה את התפלגות העוסקים במקצוע לפי שנת הלימוד. מהטבלה ניתן לראות כי בכל קורס, למעלה מ- 56% עובדים. כשכל בוגרי הקורס של שנת 2005-2006 עובדים.

לוח 1

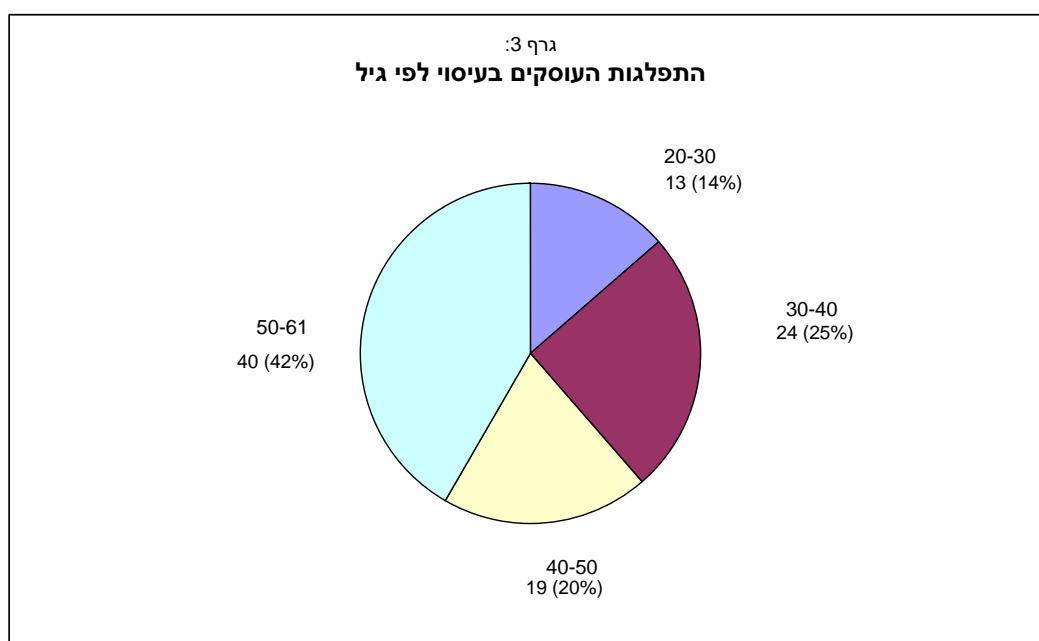
התפלגות העוסקים במקצוע לפי שנת הכשרה

סה"כ	לא ידוע	לא עובד בתחום		עובד במקצוע		שנת הכשרה
		%	מספר	%	מספר	
12		25%	3	75%	9	1999-1998
16		25%	4	75%	12	2000-1999
15	1 (נפטר)	20%	3	73%	11	2001-2000
15	2	27%	4	60%	9	2002-2001
16		12.5%	2	87.5%	14	2003-2002
16		44%	7	56%	9	2004-2003
16	1 (נפטר)	12.5%	2	81%	13	2005-2004
10	0	0	0	100%	10	2006-2005
12		17%	2	83%	10	2007-2006
128		21%	27	76%	97	סה"כ

גיל

גילם של העוסקים במקצוע נע בין 25 ל- 61 כשהממוצע הוא 44. התרשים שלהלן מראה כי רוב (42%) העוסקים במקצוע הם בני 51-61. מקרב קבוצת הגיל הזו, 84% עוסקים במקצוע.

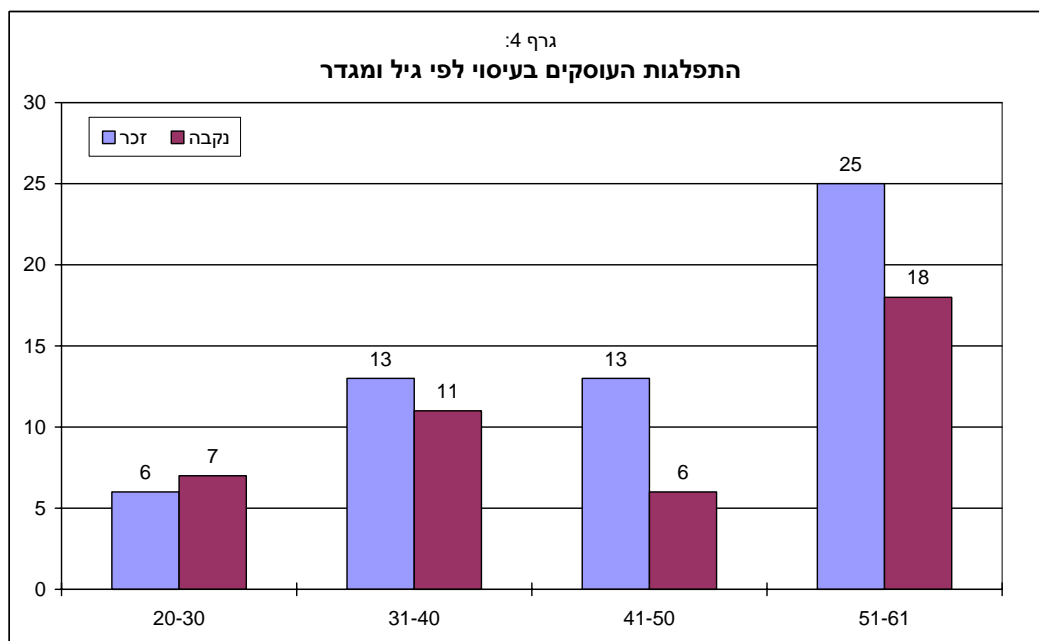
כרבע (25%) מהעוסקים במקצוע הם בני 31-40, שהם 78% מקרב הבוגרים בני גילם. חמישית (20%) מהעוסקים במקצוע הם בני 41-50, שהם 84% מקרב בני גילם. ומיעוטם (13%) הם צעירים בני 20-30 שהם 80% מקרב בני גילם.

מגדר

רוב (59%) העוסקים בעיסוי הם גברים והשאר (41%) נשים. אולם, בקרב קבוצת המגדר מתברר כי 80% מהנשים שסיימו את תשעת הקורסים הראשונים, עוסקות בעיסוי, ו- 73% מהגברים עוסקים במקצוע.

התרשים שלהלן מתאר את התפלגות הגילאים של הגברים והנשים העוסקים בעיסוי. מהתרשים עולה כי רוב (44%) הגברים העוסקים בעיסוי הם בני 51-61 וכך גם רוב הנשים העוסקות בעיסוי (45%).

רמת הלקות

השמה תעסוקתית של אדם שהוא עיוור מוחלט, קשה מהשמתו של לקוי ראייה. אולם, מתברר כי בתחום העיסוי המצב שונה:

מקרב העיוורים המוחלטים, 81% עוסקים בעיסוי.

מקרב לקויי הראייה, 75% עוסקים במקצוע.

מנתון זה אנו למדים כי זהו מקצוע מאפשר יותר השמה לאדם שהוא עיוור מוחלט מאשר בשאר תחומי התעסוקה.

מחוז מגורים

להלן התפלגות העוסקים בעיסוי לפי מחוז מגוריהם:

- מחוז תל אביב: 52 שהם 76% מהבוגרים ממחוז זה
 - מחוז ירושלים: 17 שהם 81% מהבוגרים ממחוז זה
 - מחוז חיפה: 20 שהם 69% מהבוגרים ממחוז זה
 - מחוז באר שבע: 8 שהם 100% מהבוגרים ממחוז זה
- מנתונים אלה ניתן לראות כי במחוז באר שבע, כל הבוגרים עובדים.

דת

רוב (77%) היהודים עובדים בעיסוי, ואילו מקרב המגזר הערבי רק כמחציתם (54%) עוסקים בעיסוי.

נציין כי גם בקרב עולי ברית המועצות, 77% עובדים.

השכלה

קרוב למחצית (47%) מהעוסקים בעיסוי בעלי השכלה על-תיכונית לפני הקורס. כשליש (30%) אקדמאים וכרבע (23%) בעלי השכלה תיכונית.

העשרה בתחום העיסוי

קורס העיסוי הינו קורס בסיסי. על מנת לשפר את היכולות המקצועיות ולהביא לאפשרויות תעסוקה רציניות יותר, הבוגר צריך להרחיב את הידע והמיומנויות שלו בהשתלמויות נוספות הכוללות: עיסוי בכיר, טווינה, שיאצו, רפלקסולוגיה, אבנים חמות ועוד.

ואכן, מתברר כי רוב (82%) הבוגרים העוסקים במקצוע עברו הכשרה נוספת, לאחר הקורס הבסיסי, מתוך רצון לשפר ולשדרג את יכולותיהם. ההכשרה הנוספת שיפרה את האפשרויות התעסוקתיות שלהם והצביעה על רצונם להרחיב ידע על מנת לשדרג את ביצועיהם המקצועיים.

את ההכשרה הנוספת מממן לרוב משרד הרווחה והשירותים החברתיים או מלגות שניתנות לבוגרים על ידי מכון וינגייט או תורם אחר.

מקומות העבודה

קיים מגוון רחב של אפשרויות תעסוקה בתחום העיסוי והוא כולל עבודה במקומות פרטיים, עבודה במוסדות כגון: מוסדות לאדם המפגר, בתי אבות וכדומה ועבודה במסגרות רפואיות כגון: בתי חולים או במרפאות. הטבלה שלהלן מציגה את התפלגות העוסקים בתחום לפי מקומות עבודה. מהטבלה ניתן לראות כי רוב העוסקים בעיסוי (57%) עובדים במגזר הפרטי, כחמישית (21%) עובדים במגזר הפרטי ובמוסד כלשהו, 12% עובדים במגזר הפרטי והרפואי ו- 8% עובדים במוסד בלבד.

לוח 2

התפלגות העוסקים בעיסוי לפי מקום העבודה

מקומות עבודה	מספר העובדים	אחוז
פרטי	56	58%
מוסד	8	8%
פרטי ומוסד	20	21%
פרטי ומגזר רפואי	11	11%
לא ידוע	2	2%
סה"כ	96	100%

צורת ההעסקה

חלק מהעוסקים בעיסוי הם שכירים, חלקם עצמאיים וחלקם עובדים כשכירים וכעצמאיים. הטבלה שלהלן מפרטת את צורת ההעסקה. מהטבלה ניתן לראות כי רוב העוסקים בתחום (60%) הם עצמאים, כשליש (30%) שכירים ועצמאיים ובודדים (8%) שכירים בלבד.

לוח 3**התפלגות העוסקים בתחום לפי צורת ההעסקה**

אחוז	מספר העובדים	צורת העסקה
60%	58	עצמאי
8%	8	שכיר
30%	29	שכיר ועצמאי
2%	2	לא ידוע
100%	96	סה"כ

סיכום

מקצוע העיסוי הרפואי מהווה תחום עיסוק ייחודי לעיוורים מזה שנים רבות בעולם, ובכך מרחיב את אפשרויות התעסוקה הפתוחות בפני עיוורים ולקויי ראייה. מקצוע זה החל להתמסד עד כדי הקמת איגודים מקצועיים של מעסים עיוורים שמטרתם לדאוג לזכויותיהם של המעסים העיוורים, לפתח תוכניות הכשרה והשתלמויות מקצועיות ולספק כלי עבודה המותאמים לעיוורים.

מדינת ישראל החלה להכשיר עיוורים ולקויי ראייה בתחום זה החל משנת 1998. מאז הוכשרו 144 עיוורים. מהנתונים שהוצגו לעיל עולה כי שבעים וחמישה אחוזים מבוגרי הקורס, עוסקים במקצוע. מנתונים אלה ניתן לצייר פרופיל של הבוגרים העוסקים במקצוע:

נשים, בנות 51-61, יהודיות, מתגוררות במחוז באר שבע, בעלות השכלה על-תיכונית, שלמדו קורסים נוספים בתחום העיסוי, עובדות כעצמאיות במקומות פרטיים.

מחשבות ותוכניות לעתיד

השירות לעיוור פועל לשלב את הבוגרים במגוון דרכים. עיקר המשאבים מושקעים בהגברת המודעות הציבורית ליכולותיו וליתרונות הייחודיים של המעסה העיוור ובפתיחת מקומות תעסוקה בתחום העיסוי.

מסיבה זו, השירות לעיוור נוקט ביוזמות שונות, כגון:

◀ **הקמת מרכזי העסקה יזומים-**

- מרכז "העין השלישית" הוקם על ידי עמותת "מגדל אור". המרכז ממוקם בקריית חיים בבנין המיועד לקליניקות רפואיות ולרפואה משלימה, על אם הדרך בין חיפה לצפון.
- מרכז עיסוי שעומד להיפתח על ידי עמותת שק"ל בירושלים.

◀ **ימי חשיפה-**

- **ימי חשיפה ממוקדים-** השירות יוזם ימי חשיפה במקומות שונים כגון: בתי אבות, מוסדות לאנשים עם פיגור וכדומה.
- **השתתפות בכנסים מקצועיים-** במהלך כנסים המיועדים לאנשי טיפול בתחום הבריאות והרווחה, השירות פותח דוכן שבו ניתנים טיפולים בעיסוי על ידי הבוגרים.
- **הגברת מודעות ציבורית-** מתן עיסוי לחברי הכנסת וסיקור עיתונאי של הנושא. כתבות בתקשורת הכתובה והאלקטרונית.

ביבליוגרפיה

ברמן א', ונאון, ד' (2004). בוגרי אוניברסיטאות עיוורים וכבדי ראייה: תרומת עמותת על"ה במשך הלימודים ומעקב אחר השתלבותם בתעסוקה. גוינט-מכון ברוקדייל. ירושלים.

סמית, ח. וסמית, ר. (1996). דו"ח מחקר בדיקת צרכי האדם העיוור בישראל. ירושלים: השירות לעיוור, משרד העבודה והרווחה.

Bruce, I., McKennell, A. & Walker, E. (1991). *Blind and partially sighted adults in Britain: the RNIB survey, Vol. 1*. London: HMSO.

Crudden, A. & McBroom, L. W. (1999). Barriers to employment: A survey of employed persons who are visually impaired. *Journal of Visual Impairment & Blindness*. Vol. 93/6. pp. 341-350.

ERIK, j.n. & Wolffe, K.E. (1999). *Transition issues related to students with visual disabilities*. Pro-Ed, Inc. Texas: Austin.

French, Sally (1993): "The origins of physiotherapy as a career for blind and visually impaired people in Great Britain". *Physiotherapy*, 79, 11, 779-80.

Harris, L. (1998). *The NOD/Harris survey of Americans with disabilities*. New York: National Organization on Disability.

Lee, A. (1994). Physiotherapy. *RNIB, Royal National Institute of the Blind*. New Beacon, June, 78 (921).

McNeil, J.M. (1993). *Americans with disabilities: 1991-92*. Washington, DC: U.S. Department of Commerce.

NFB, (2001). National Federation of the blind job opportunities for the blind targeted jobs initiative program description. Overview: A Pathway to Good Jobs for the Blind. From the World Wide Web: <http://www.nfb.org/states/newjob.htm>. Drawn in: 10/11/04

אינטרנט

<http://www.lass.lt/medic/lasmeda-en.htm>

<http://www.china.org.cn/english/China/60077.htm>

http://www.thingsasian.com/goto_article/article.1967.html

<http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2003/10/19/2003072500>

<http://www.message-hospital.com/english/about%20us.htm>

<http://www.braillewithoutborders.org/ENGLISH/message.html>